

GEERTEBRIEF

Remonstrantse Gemeente Utrecht

December 2018

Thema: Verlichting

8

Lichtkunstenaar

4

Knielen en buigen met
kerst

10

Klussen in de kerk

Inhoudsopgave

Van de redactie	2
Leesrooster	3
Knielen en buigen met kerst	4
Uit de kerkenraad	5
Van de cantor	6
Van de penningmeester	7
Lichtkunstenaar – Interview met Reynoud Wieringa	8
Klussen in de kerk – interview met Paul Fournier	10
Drugs en religie – interview met Marietje van Winter	12
Diaconale Geluiden en collectes	13
In memoriam	15
Charter van Groningen	15
Buurkerkenlunch	16
Schrijfactie Amnesty International	16
Drie Veerkrachttips	16
Ingezonden berichten	17
Agenda	18
Autodienst	19
Adressen en colofon	19
Kerkdiensten	20
Geertekerk concertagenda	20

Van de redactie

Verlichting. Iets wordt lichter, minder zwaar om te dragen. Of er gloort licht in een duistere situatie of periode. Maar bij verlichting kun je natuurlijk ook aan de lichtjes in je kerstboom denken of de lichtjes in de ogen van een geliefd iemand. Dat kun je allemaal verlichting noemen. In dit nummer van de Geertebrief laten verschillende mensen horen waar zij bij verlichting aan denken. Reynoud vertelt over zijn lichtkunstenaarschap, Paul zet de Geertekerk als gebouw in een ander licht voor je en Marietje laat haar licht schijnen over religie en drugs. Op de voorkant tref je een foto van het Yee Peng festival waarmee men in Thailand alle zwaarigheden en narigheden loslaat en met lichtjes de lucht in laat gaan. Verlicht van zware lasten.

Lichter wil echter niet altijd zeggen beter... Onze redactie is namelijk een gewaardeerd lid lichter geworden. Lisette Kortelings heeft zich de afgelopen jaren zéér verdienstelijk gemaakt als eindredacteur en het redactiewerk vaak lichter gemaakt voor ons. We zullen haar bijdrage ongelooflijk missen! Ja, en je/u begrijpt het al, we zoeken dus nu een nieuw licht als eindredacteur. Maar nu eerst dit nieuwe nummer van de Geertebrief lezen! De redactie wenst iedereen verlichting en Licht voor de komende tijd.

O-antifonen

Ooit volgde ik in de Emmaüs Priorij in Maarssen een cursusweekend in de adventsperiode. We zouden ons bezighouden met de zogenaamde 'o-antifonen'. Geen idee wat dat was, maar een weekend in het oude Vechthuis Doornburgh en in het ritme van het klooster leek me fijn. Zo wist ik dat die antifonen bestonden.

Antifonen komen voor in de rooms-katholieke liturgische traditie. Het zijn een soort korte refreïnen die je zingt in afwisseling met de psalm (of een ander lied) dat je aan het reciteren bent. Als je een tijdje in een klooster verblijft en de getijden meemaakt, dan leer je ze wel herkennen.

Genoemde o-antifonen zijn zeven antifonen die van 17 tot en met 23 december gezongen worden: voor en na het Loflied van Maria (Magnificat). Dit gebeurt in de vespers (de getijdendienst in de vooravond). Ze heten zo omdat alle teksten beginnen met 'o', gevolgd door een naam voor de Messias, naar wie in deze tijd van het jaar verwachtingsvol wordt uitgekeken door christenen wereldwijd.

Ze geven structuur en hoop in de donkerste week van het jaar.

Dit zijn die zeven o-antifonen:

1. **O Sapientia** – O Wijsheid
(Spreuken 8: 1-6)
1. **O Adonai** – O Heer
(Deuteronomium 10: 16-22)
1. **O Radix Jesse** – O Wortel van Jesse
(Jesaja 11: 1-10)
1. **O Clavis David** – O Sleutel van David
(Jesaja 22: 20-22)
1. **O Oriens** – O Opgaande Zon
(Maleachi 4: 1-3)
1. **O Rex Gentium** – O Koning der volken
(Jeremia 10: 1-7)
1. **O Emmanuel** – O 'God-met-ons'
(Jesaja 7: 14)

Wanneer de hoofdletters van elk eerste woord van beneden naar boven gelezen worden ontstaat het acrostichon: ERO CRAS, 'morgen zal ik er zijn'. De zeven coupletten en titels zijn ook terug te vinden in

het bekende adventslied 'O kom, o kom Emmanuël'. In de Geertekerk nemen we de o-antifonen in de adventsperiode als uitgangspunt voor onze bezinning.

In de antifonen door-zingen en door-denken we aspecten van de Messiasverwachting, zoals die in het Eerste Testament verwoord wordt. In de joodse traditie is de Messiasverwachting niet iets eenduidigs – de komst van de Messias vertegenwoordigt vooral de hoop op verlossing van het volk, het einde aan onderdrukking en vrede voor alle volkeren. Maar hij is niet per se een persoon of een godzoon. De Messias is veeleer een 'functie van de hoop die leven doet'; Messiasverwachting en veerkracht hebben veel met elkaar te maken. Het is de hoop dat alles een keer anders zal zijn, die doet leven.

3 van de 7 o-antifonen (O Sapientia, O Adonai, O Radix Jesse) op een blad van een oud Dominicaans Antiphonenboek uit Poissy, ontstaan 1335-1345.

De navolgers van Jezus meenden echter in Jezus van Nazareth die verwachte Messias te herkennen. Jezus zelf wilde dat eigenlijk liever niet. Zo werd hij tot een soort 'kampioen' gemaakt, die het allemaal zou moeten klaren voor de mensen: einde van de bezetting door de Romeinen en een nieuw leven voor iedereen. Jezus zelf was ervan overtuigd dat wijzelf moesten veranderen om de gewenste veranderingen te bewerkstelligen.

De joodse traditie ziet nog steeds verwachtingsvol uit naar een 'ooit' waarin de Messias zal komen, de christelijke traditie wacht op zijn wederkomst (ook ooit).

Komst of wederkomst, we leven nu en mijn vraag is: kunnen de Bijbelteksten waarnaar de 'o-antifonen' verwijzen ons aspecten laten zien van de hoop die leven doet? Is dit iets wat ons door ervaring dichtbij kan komen, zodat je niet alleen blijft steken in een op zich interessant liturgisch construct van oude teksten?

Het kunnen vragen zijn als: hoe wijs het is om te hopen, is hopen wijsheid of zelfbedrog? Welke rol speelt de wil van de Eeuwige in ons hopen en uitzien? Welke wortel geeft me het houvast dat ik nodig heb om overleefd te blijven ('geworteld in het evangelie ...)? Welke eigenschappen heeft een goede leider? De opgaande zon dient zich aan als oriëntatiepunt – dat er steeds weer een nieuwe dag en een nieuw begin mogelijk is voor hopen en hopelozen, en: gaat de zon niet op over iedereen? Hoe zou de wereld eruit zien als alle volken elkaar als gelijken zien en er een einde aan strijd en bezit en dominantie komt?

God-met-ons!, en wat betekent dat wel en niet onderweg? Een messiaanse weg is een hoopvolle weg, maar niet de makkelijkste weg of de weg van de minste weerstand – laat staan: de bekende weg! Ieder jaar en ieder tijdsgewricht opnieuw moeten we de weg ontdekken.

We hebben vier adventszondagen (en met kerst erbij: vijf), dus we hebben de 'o-antifonen' daarover verdeeld.

Op eerste advent, 2 december: O Wijsheid, op tweede advent, 9 december: O Heer en O wortel van Jesse, op derde advent, 16 december: O Sleutel van David, op vierde advent, 23 december: O Opgaande Zon en O Koning der Volken, en op kerstmorgen: O 'God-met-ons' (want dat betekent Emmanuel)

Alleke Wieringa

Knielen en buigen met Kerst

Net terug van een meditatie retraite in een interreligieus perspectief, werd er weer veel gebogen, zoals de boeddhisten dat nu eenmaal doen. Het deed me denken aan het knielen van de drie magiërs (koningen) als ze het baby'tje Jezus willen eren. En de herders zullen vast ook wel gekniel of gebogen hebben, ook al staat dat niet geschreven.

Wat mij betreft wordt het tijd om te knielen of te buigen. De tijd is rijp om onszelf weer uit het middelpunt van het heelal te halen, deemoed te tonen en eerbied. "Waar heeft ie het over", zullen sommigen denken. Is dit niet ontzettend wereldvreemd? Vast! Maar m'n gevoel zegt het: Tijd om eerbied te bewijzen, knielend of buigend, op weg

naar kerst en met het geboortefeest zelf. In de eerste plaats naar Jezus zelf, onze leraar en inspirator, uit dankbaarheid voor zijn geboorte, voor zijn stem en wat hij ons heeft nagelaten; in plaats van hem bij het oud papier te zetten of weg te moffelen.

Het is tijd om onze zogenaamde onafhankelijkheid en autonomie, en al datgene waar we recht op menen te hebben, nog eens goed onder de loep te nemen. We zijn helemaal niet zo autonoom als we wel zouden willen. En hoeveel zeggenschap hebben we eigenlijk over ons leven? We hebben alles aan anderen te danken en zijn helemaal op hen aangewezen.

De houding van eerbied beoefenen waarin we de andere mensen en de andere levende

wezens de waarde geven die hen toekomt. Zonder insecten bijvoorbeeld overleven wij het op aarde niet. Onze plaats kennen, is het eigenlijk. In plaats van het doorbanjeren op die veel te grote, zelfverzekerde voeten waarmee we op de aarde drukken.

De boeddhisten kennen de drie buigingen. En worden verschillende betekenissen aan gegeven. Geïnspireerd door Thich Nhat Hanh geef ik er een wat vereenvoudigde invulling aan. De eerste buiging vanuit het gekniel zijn, waarbij ook echt de grond wordt aangeraakt, is de buiging naar diegenen die ons zijn voorgegaan in spirituele zin, onze spirituele voorouders. Al die mensen die bijgedragen hebben aan ons religieus en ethisch besef in een rechte of kromme lijn: Mozes, Jezus, Franciscus, Etty

Hillesum, Dag Hammarskjöld en vele anderen, om maar even een paar grote sprongen te maken. En ieder kan die lijn zelf exploreren en voor ogen stellen. Bij sommigen zijn ook mensen uit andere tradities deel uit gaan maken van die lijn van spirituele voorouders: zoals Rumi, Heschel en Thich Nhat Hanh. Eerbiedigen, de waarde beseffen, je te binnen brengen. Buigen naar achteren, naar hen die jou in spirituele zin gevormd hebben en wellicht blijven inspireren.

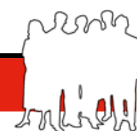
En dan ook buigen naar voren, naar hen die na ons komen en aan wie wij op onze beurt iets doorgeven, ons directe na-

geslacht, onze neefjes en nichtjes, de mensen die zich ons zullen herinneren als we er niet meer zijn. Ja, en hoe zullen ze zich ons herinneren? Dat is de vraag. Wat doen we, wat laten we na? Welke waarden en deugden belichamen we? En het gaat om alle beetjes die we bijdragen, die de kinderen in onze buurt opvangen, die opgroeien in een omgeving die wij mede vormen. Buigen voor allen die na ons komen, mensenkinderen en alle andere levende wezens. Want ze zullen er zijn en wij staan in die keten en hebben een verantwoordelijkheid.

Dat brengt ons naar het heden, naar hen met wie we samenleven, links en rechts.

Buigen voor wie naast ons gaan, allen met wie we dit aardrijk delen, behoedzaam omspringend met hun leven. In het fysieke buigen en knielen begin je het te voelen, die houding van eerbied. Probeer het maar eens. En buigen of knielen is niet jezelf weggooien of verguizen. Wie je eert en eerbiedigt wordt een deel van je. Naar voren, naar opzij en naar achteren, naar wie ons hebben gevormd in spirituele zin. Met kerst naar Jezus in het bijzonder. In het eerbiedigen, knielend of buigend naar de diverse richtingen, vinden we onze plaats en waardigheid.

Florus Kruyne

Uit de kerkenraad...

@ De kerkenraad heeft besloten de voordracht van het kiescollege te volgen en de CoZa (landelijk bestuur Remonstranten) te vragen Marthe de Vries te beroepen als predikant voor de RGU voor 0,8 formatieplaats. Zij zal per 1 januari 2019 met haar werkzaamheden beginnen. Het is bijzonder plezierig dat door deze benoeming een einde komt aan de vacatureperiode van twee jaar.

Ds. Marthe de Vries

De bevestigings-/intrededienst van Marthe de Vries vindt plaats op 20 januari en begint om 14.30 uur (de ochtenddienst vervalt dan).

@ De kerkenraad heeft besloten om als opvolger van Rachelle van Andel Timo van Kempen te benoemen tot jongerenwerker. Hij is voorgesteld in de dienst van de Startzondag en heeft al enthousiast een begin gemaakt met zijn werkzaamheden.

@ In het kader van de nieuwe privacywetgeving (Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)) heeft de kerkenraad een privacystatement vastgesteld. Dit is op de website gepubliceerd. Van belang is onder meer dat foto's of films van kerkdiensten of bijeenkomsten niet zonder toestemming van de betrokkenen mogen worden getoond of gepubliceerd.

@ De kerkenraad heeft in een brief aan de CoZa zijn bezorgdheid uitgesproken over het bij herhaling schetsen van een beeld van remonstranten (zoals in Trouw) die elkaar tegenkomen in het Concertgebouw. Wij missen in deze berichtgeving dat de Remonstrantse Broederschap een geloofsgemeenschap is van mensen die niet alleen oog hebben voor cultuur maar ook voor elkaar en voor de noden in de wereld.

@ De kerkenraad heeft overleg gevoerd met het bestuur van de Stichting Fonds Geertekerk (SFG) over de toekomst van dit fonds. In goed overleg is gekozen voor het scenario waarbij SFG wordt uitgebouwd tot een fondsenwerfer om de Geertekerk maximaal haar remonstrantse en maatschappelijke functie te laten uitvoeren. Dat houdt in dat de SFG actief donateurs en (grote) sponsors werft en behoudt om het huidige en toekomstige (grote) onderhoud van de Geertekerk te bekostigen.

@ De kerkenraad heeft al enige tijd geleden besloten tot het instellen van een Stuurgroep PR en communicatie en is nog steeds op zoek naar een voorzitter voor deze Stuurgroep.

@ Lisette Korteling heeft helaas laten weten dat zij stopt met haar activiteiten als eindredacteur van de Geertebrief. De kerkenraad spreekt zijn waardering uit voor haar grote inzet en is inmiddels op zoek naar een vervanger.

@ Mieke Rosbergen heeft na jarenlange trouwe dienst haar werkzaamheden als bijzonder ambtsdrager in de Geinsche Hof helaas beëindigd. De kerkenraad spreekt eveneens zijn waardering uit voor haar grote inzet. Ook voor Mieke wordt een opvolger gezocht.

@ Het blijkt niet eenvoudig om vacante plaatsen met nieuwe vrijwilligers op te vullen. Onze gemeente is een enorm grote vrijwilligersorganisatie, met meer dan 150 vrijwilligers, die samen ons gemeentelven in stand houden. Zij zijn onmisbaar! Maar helaas ook niet gemakkelijk vindbaar. Als u mensen kent die in aanmerking zouden kunnen en willen komen voor vrijwilligerswerk in onze gemeente, laat het dan aan de kerkenraad weten!

Marian van Leeuwen-Scheltema,
vicevoorzitter

Muzikale berichten

Jubileum cantorij

Op zondag 14 oktober vierden we het veertigjarig jubileum van de cantorij. We kijken terug op een bijzondere dag. Het begon met een mooie kerkdienst onder leiding van Florus Kruyne, in het teken van zingen. En de beide koren lieten van zich horen. Hoogtepunt was misschien wel de dubbelkorige psalm 100 van Schütz, waarbij de cantorij vóór in de kerk stond en het kamerkoor achter bij het grote orgel. Na de dienst was er een toespraak van de voorzitter van de kerkenraad, Arie Noordermeer, en aansluitend koffiedrinken mét taart, gebakken door de cantorijleden. Om 13.00 uur vervolgden we het programma met een klein concert. Mattie van der Slik-

ke heette iedereen welkom, jubilarissen werden gehuldigd en er werd een bonte selectie stukken gezongen en gespeeld. De bijdragen van Ere Lievonen op orgel en Pauliina Lievonen op fagot maakten het extra feestelijk. Florus reikte namens de kerkenraad aan alle koorleden een speciaal gemaakt koperen bekertje uit, in het kader van de 'Geertedronk', waar hij op humoristische wijze tekst en uitleg bij gaf en hij bracht een heildronk uit. Daarna waren er nog broodjes en een drankje, geserveerd door de kerkenraad. De waardering voor het koor die uit het geheel bleek, was hartverwarmend en ik zag meniggeen op een klein wolkje huiswaarts keren.

Kistorgel

Wat ook bijzonder was op 14 oktober: een kistorgel in de kerk. We hebben, zoals u misschien wel weet, de afgelopen jaren gespaard voor een eigen kistorgel. Mede dankzij de hulp van Henk Nobbe en Arthur Modderkolk bij het fondsenwerven en participatie van de Utrechtse Bachcantatediensten kregen we het benodigde bedrag bijeen. Inmiddels wordt er door orgelmaker Klop in Garderen een orgel voor ons gebouwd. Het aanvankelijke idee was dat het orgel 14 oktober klaar zou zijn, maar dat bleek iets te voortvarend. Gelukkig was de heer Klop zo vriendelijk voor de gelegenheid een instrument aan ons uit te lenen. Hoe fijn het is om een extra instrument te

hebben, dichtbij het koor, hebben we nu al echt kunnen ervaren. Ik zie er naar uit dat het orgel in het voorjaar af is en altijd in de kerk kan blijven staan. Voor een volgende Geertebrief hoop ik wat foto's te laten zien van een bezoek aan de werkplaats.

Kerstavond

Inmiddels zijn we alweer druk bezig met de dingen die gaan komen. Traditie is de uitgebreide viering van kerstavond. Dit jaar zal deze iets anders gaan: we hebben een groep spelers van de Vuurvogel in Driebergen uitgenodigd om hun kerstspel bij ons te spelen. In het kerstnummer van Adrem mocht ik dat inhoudelijk wat toelichten. Het betekent dat wij dit jaar uit eigen kring

niet van acteurs gebruik zullen maken. Zangers en instrumentalisten zijn wel van harte welkom! Details vindt u in de programmagids en op de website.

Maandag repetitieavond

Het hangt al een tijd in de lucht, maar het lijkt erop dat de repetitieavond ingaande het nieuwe jaar maandag wordt, in plaats van donderdag. De reden is dat de kerk op die avond veel minder vaak verhuurd is, zodat we zelden meer hoeven uit te wijken. Helaas betekent dit wel dat een paar mensen niet meer mee kunnen repeteren – dat was dan ook geen makkelijke beslissing. Voor beide koren grijpen we de verandering aan om nieuwe leden te gaan werven

vanaf januari. De tijden blijven gelijk: 19.30 uur tot 21.00 uur voor de cantorij en 21.00 uur tot 22.30 uur voor het kamerkoor. Interesse? Meld het gerust, bijvoorbeeld via cantor@geertekerk.nl.

Tenslotte

Nog twee dingen: naast alle muziek wordt er ook nog geknutseld. Op 1 december gaan we adventskransen maken voor thuis en een grote voor de kerk, dat staat her en der wel aangekondigd. De muziekmiddag op 20 januari vervalt omdat dat het beste moment was voor de intrededienst van ds. Marthe de Vries.

Maarten van der Bijl

Van de penningmeester

Financiële bijdragen

In de afgelopen dagen heeft u de stukken gekregen voor de Algemene Vergadering op zaterdag 24 november. In die vergadering voor alle leden en vrienden van onze gemeente wordt onder andere de begroting voor 2019 vastgesteld. Het concept daarvoor heeft u ook toegestuurd gekregen.

Het belangrijkste punt van de begroting is eigenlijk de verwachting omtrent het totaal van de financiële bijdragen van onze leden en vrienden. In 2016 was dit totaal met € 35.000,- toegenomen tot circa € 220.000,-. De meesten van ons waren doordrongen van de slechte financiële situatie waarin de gemeente terecht was gekomen en velen verhoogden met kleinere of grotere bedragen hun jaarlijkse bijdrage. Ook het aantal mensen dat om wat voor reden dan ook in voorgaande jaren niet bijdroeg verminderde sterk. Beide ontwikkelingen zetten zich in 2017 voort.

Deze ontwikkeling had óók te maken met de aandrang die ik als penningmeester op het bijdragen uitoefende: met herinneringsbrieven, stukjes in de Geertebrief en opbellen.

De consequentie van deze intensieve communicatie was naar het gevoelen van de kerkenraad wél dat het in de gemeente wel erg veel over geld ging. Toen dit voorjaar bleek dat de doelstelling van gezondere financiën gehaald was en er daardoor ook ruimte bleek te zijn om een nieuwe predikant te beroepen, heb ik er dan ook bewust voor gekozen om met het financieel bijdragen wat minder voor het voetlicht te treden.

Die € 220.000,- van 2016 is voor 2017 én 2018, maar ook in de Begroting 2019 wel de doelstelling geworden. In 2017 hebben we die doelstelling ook gehaald. Maar de ontwikkeling van de bijdragen dit jaar maakt ongerust en dwingt mij nu toch om opnieuw de aandacht hiervoor te vragen. Eind oktober was het totaal van de bijdragen € 135.000,-. We hadden daarmee een achterstand ten opzichte van 2017 van € 7.000,- en ten opzichte van 2016 van € 20.000,-.

Begin november hebben de meesten van u een brief of een e-mail gekregen over de bijdrage. Bij sommigen had de brief of de e-mail het karakter van een herinnering, bij

anderen was de brief het signaal om het gebruikelijke tweede deel van de bijdrage te betalen of bevatte de brief de vraag om nog eens naar de hoogte van de bijdrage te willen kijken. Het is een vrijwel vast gegeven dat in de laatste twee maanden van het jaar nog zo'n € 60.000,- à € 80.000,- wordt bijgedragen. Om het voor 2018 begrote totaal van € 220.000,- te kunnen halen zal het zelfs € 85.000,- moeten worden.

Mijn oproep aan u is daarom: laten we ons best doen om dat voor elkaar te krijgen!

Wim Edelman, penningmeester

Reynoud Wieringa: Lichtkunstenaar

Reynoud is video-ontwerper, dat wil zeggen dat hij de geprojecteerde beelden in (theater)voorstellingen bedenkt. In 2016 studeerde hij af aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten bij de opleiding Techniek en Theater (OTT) met als specialisme Video. Van kinds af aan en vooral sinds zijn moeder er predikante is, komt hij in de Geertekerk. Maak kennis met lichtkunstenaar Reynoud Wieringa.

Kaarslicht is het mooiste licht

De verlichting in de Geertekerk noemt hij “vreselijk”, want “je ziet niet de kleuren die je gewend bent”. “In sommige ledverlichting zitten niet alle kleuren van het zichtbare spectrum. Dat kan er heel onnatuurlijk uitzien en dat is in de Geertekerk het geval. Ik ben er sinds kerst 2017 niet meer geweest en ik begreep dat er nog aanpassingen gedaan zouden worden. Wie weet is er inmiddels iets verbeterd?” Dat is helaas niet het geval, zo constateert uw verslaggever, want bijvoorbeeld de huidskleur is nog steeds merkwaardig zodra je onder de brandende ledlampen zit. “Licht

is belangrijk bij de ervaring van kunst”, vervolgt Reynoud. “Dat is ook in de kerk zo, want een kerkdienst heeft theatrale trekken: met een verhaal dat verteld wordt, met muziek, met publiek dat kijkt en luistert.” Het mooiste licht is kaarslicht, vindt hij, want dat leeft. “De kersttijd is top wat dat betreft.” “Natuurlijk licht is ook fascinerend. In kerken zie je goed hoe ze daar optimaal gebruik van weten te maken met glas-in-loodramen. Dat is ook iets dat je terug kunt vinden in de theaterwereld, maar dan werken we met gekleurd plastic of glas voor lampen. Een mooie invallende lichtstroom brengt je vanzelf op de gedachte van God als licht.”

Behang

“Als video-ontwerper moet ik altijd de balans zoeken tussen de voorstelling en het videobeeld. Ik werk samen met de lichtontwerper(s), want geen onderdeel van wat je het publiek wilt laten ervaren, moet een ander onderdeel van het toneel blazen. Soms is wat ik maak veredeld behang of een simpel accent dat het decor net iets meer uit de verf laat komen. Een andere keer maakt video juist een belang-

rijk deel uit van de expressie van een acteur of is het zelfs een medespeler in het verhaal. Maar zelfs als ik slechts ‘behang’ maak, is dat een proces waarin uiteindelijk de accenten op de juiste plekken moeten vallen. Alles moet ontworpen worden en dat vergt aandacht.” “In recensies zul je zelden worden genoemd, je bent onderdeel van het geheel, dus een compliment voor het geheel is een compliment voor jou. Maar als je uit de pas loopt, dan is er wel kans op kritiek.” Natuurlijk is er ook de uitzondering, dit jaar bij de theatervoorstelling ‘Driving Miss Daisy’ met Anne Wil Blankers. Een recensent prees de videobeelden die van de voorstelling een echte roadmovie maakten. “Dan mag je trots zijn dat je werk wordt opgemerkt en het doel heeft helpen bereiken.”

Zou hij nooit eens een keer helemaal los willen gaan als ontwerper? Een autonoom kunstwerk maken, in plaats van onderdeel zijn van een team. Daarvoor is gelegenheid op evenementen als het Amsterdam Light Festival of Glow in Eindhoven. Daar krijgt de licht- en videokunst alle aandacht. “Ik zou graag een keer een eigen lichtkunstinstallatie willen maken, maar daar is het nog niet van gekomen. Zo’n eigen werk moet je ofwel zelf kunnen betalen of je moet -naast je werk- veel tijd stoppen in de jacht op subsidies en dan ben je nog niet eens begonnen met het bedenken en maken van het kunstwerk! Kortom, eenvoudig is het niet om zoiets te realiseren.”

Activisme

Heeft hij een thema dat hem zo inspireert dat hij daarvoor een eigen kunstproductie zou willen maken? “Ik ben erg geïnspireerd door het thema ‘cellular automaton’ dat Anne Roos Rosa de Carvalho in het theater heeft gebracht. Simpel gezegd: cellen kunnen automatisch het gedrag van andere cellen in de buurt overnemen. Ik vind het doorgeven van gedrag een prachtig thema. Ik denk aan dingen die iedereen zelf kan

Scene uit 'Driving Miss Daisy'

doen vanwege problemen als klimaatverandering, zoals milieubewust leven of vegetarisme. Je zou kunnen zeggen: "Dat helpt niets. Maar met mijn en jouw gedrag verander je mensen om je heen die zelf ook weer mensen veranderen. Dat gaat dus vanzelf en dat vind ik geruststellend. Je hebt geen vrijbrief om stil te gaan zitten, maar ik ben geen mens van de barricades en het activisme. Op deze manier kan ik wel meewerken aan verandering. Trouwens, een voorstelling maken over dit thema heeft natuurlijk wel iets activistisch."

De dominee uitlichten

Op de vraag of hij wel eens nadenkt over verlichting in overdrachtelijke zin komt vlot het antwoord: "Ja". "Ik denk na over waar ik heen wil, over waar ik vandaan kom. Ik heb het met mijn moeder onder andere over het materieel beter illustreren van het spirituele. Door mijn werk kijk ik al-

tijd kritisch naar elke vorm van theater. In de kerk denk ik dan "Kan dit niet mooier geïllustreerd", of "Waarom wordt de dominee niet beter uitgelicht?" "Door mijn werk, merk ik dat ik minder vaak naar andere voorstellingen ga. Ik kan niet meer onbevangen en open in een theater zitten. Dat leidt ertoe dat wat voor anderen een avond van ontspanning is, voor mij toch altijd iets van werk in zich heeft. Maar dat belemmert mij niet om nog steeds van een voorstelling te genieten en er inspiratie uit halen."

Optische illusies

"Werken met licht en beelden betekent ook werken met optische illusies. Daarmee kun je mensen dingen laten zien die er niet zijn of die in het echt anders zijn. In pretparken werken ze daar ook mee. Een heel bekende is de Pepper's ghost illusie (genoemd naar de Londense hoogle-

raar John Henry Pepper). Die wekt de illusie dat iets of iemand doorschijnend is. Je kunt er spookachtige beelden en verschijningen mee tevoorschijn toveren. De Efteling is er heel goed in. De Droomvlucht en het Spookslot werken bijvoorbeeld met Pepper's ghost. Ik heb ook werk gezien dat gebruikt maakt van nabeelden. Dat betekent dat je ervoor zorgt dat geprojecteerde teksten of kleuren in je ogen blijven hangen. Zet iemand in een kamer met rode ledverlichting. Als die persoon vervolgens naar buiten loopt, ziet hij alles groen. Je ogen snappen het niet meer. Je hersenen gaan de boel zo manipuleren dat het weer 'goed' komt. Met al deze effecten kun je in het theater eindeloos spelen. Maar uiteindelijk gaat het niet om dat effect of die illusie, het gaat om het verhaal dat verteld en overgedragen moet worden."

IL

Klussen in de kerk

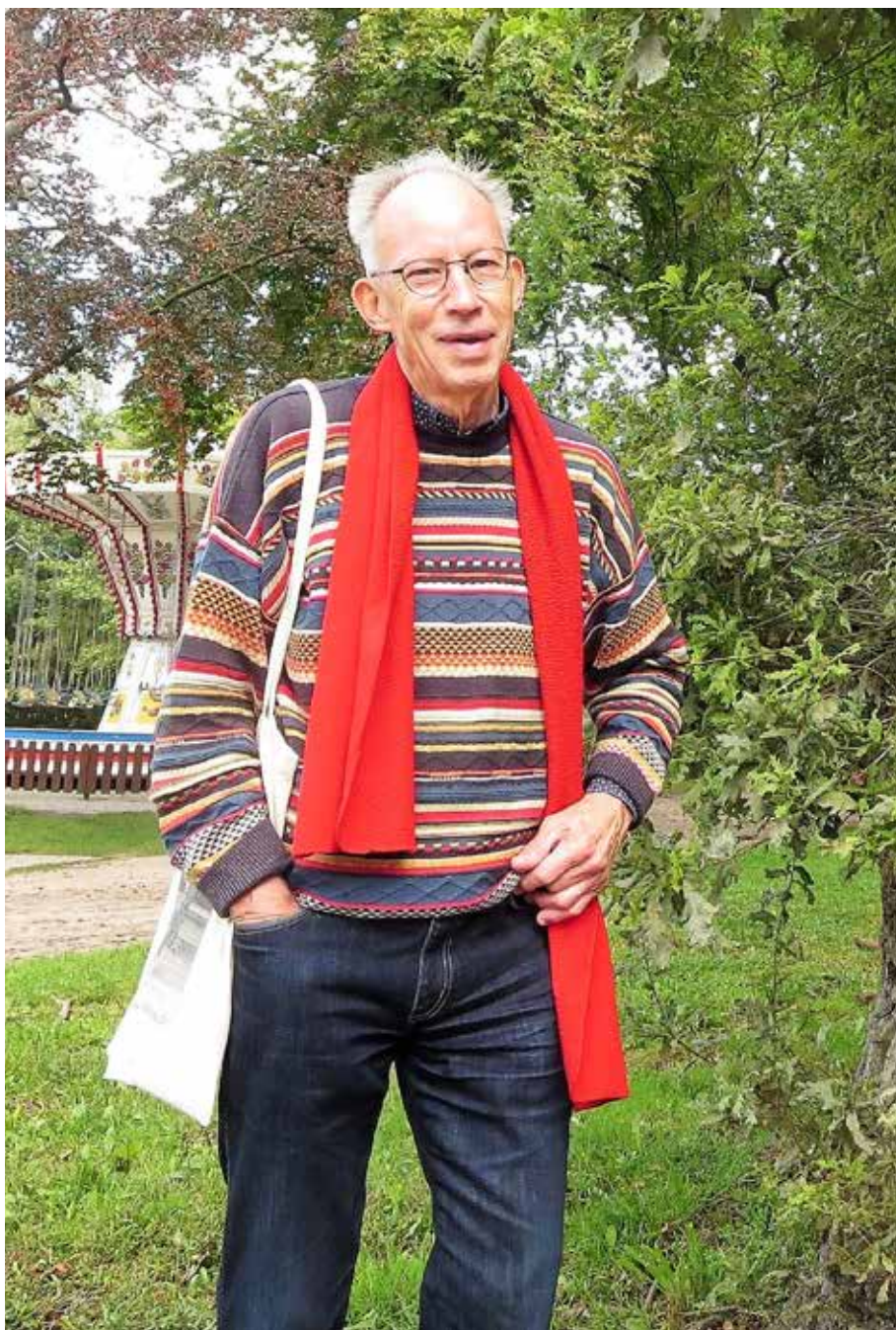
Paul Fournier (73) kan kleurrijk vertellen over de Geertekerk. Hij is geen historicus, maar 'technaut'. Na ruim een jaar als machinist op de grote vaart ging hij naar de HTS werktuigbouw. Paul en zijn vrouw Judith leerden elkaar kennen in de remonstrantse kerk in Amsterdam. Toen ze trouwden verhuisden ze naar Austerlitz. Sindsdien komen ze in de Geertekerk.

Klussen

"En dan word je gelijk ingeschakeld", aldus Paul. Hij was van 1978 tot 1985 als kerkmeester verantwoordelijk voor het gebouw, de installaties en het inventaris. "In die tijd was je als kerkmeester ook automatisch lid van de kerkenraad. Maar als er onderwerpen aan de orde waren die mij als kerkmeester niet aangingen, ging ik ondertussen klussen doen in de kerk. Ik leerde alle hoeken en gaten van het gebouw kennen. En dat laat je niet meer los." Als fervent klokkenliefhebber smeert Paul nog steeds iedere maand met liefde het antieke smeedijzeren torenuurwerk uit 1658, dat, evenals de toren van de Geertekerk, eigendom is van de gemeente Utrecht.

Pleisterplaats

"Toen ik aantrad als kerkmeester had de Geertekerk achterstallig onderhoud. Het pleisterwerk kwam van de muren omdat er een verkeerd materiaal was gebruikt en de dakgoten waren lek. Tijdens de werkzaamheden aan de muren kerkten we in het middengedeelte van de kerk. Dat was met schotten afgesloten van het dwarschip en de zijbeuken, die in de steigers stonden. Omdat indertijd de verwarming niet goed regelbaar was, traden er grote temperatuurswisselingen op. Daardoor ontstonden droogtescheuren in het houtwerk van het gebouw en in het Strümpfeler orgel. Van 1969 tot de restauratie in 1985 was het orgel hierdoor onbruikbaar. De restauratie van het orgel is de laatste klus die ik als kerkmeester heb

gedaan. Het verwarmingssysteem van de kerk werkt inmiddels met een thermostaat, waardoor de temperatuur veel subtieler geregeld kan worden. En omdat in de winter de lucht in de kerk vaak te droog is, zit er nu een bevochtigingsinstallatie in het orgel."

Stichting Fonds Geertekerk

Het onderhoud van een historisch gebouw, zoals de Geertekerk, is kostbaar. Daarom is er in 1957 een onafhankelijke stichting opgericht om hierbij financiële steun te verlenen: de Stichting Fonds Geertekerk (SFG). De Geertekerk was net gerestau-

reerd en in 1956 in gebruik genomen door de Remonstrantse Gemeente Utrecht. Doelstelling van de SFG is 'onderhoud en instandhouding van het gebouw, installaties en inventaris van de Geertekerk, de verfraaiing en verbetering van het gebouw, installaties en inventaris en onderhouden en instandhouding van de orgels en de piano'. De SFG beheert hiervoor de financiële middelen afkomstig uit giften en legaten. Als kerkmeester maakte Paul 'automatisch' deel uit van het bestuur van de SFG. In 1989 werd hij voorzitter en hij is dat tot op heden. De SFG staat los van de kerkelijke gemeente en is een 'culturele ANBI', waardoor schenkingen voor 125% aftrekbaar zijn van de inkomstenbelasting.

Subsidiemogelijkheden

"In de 70-er en 80-er jaren was het subsidiebeleid van de overheid veel royaler dan nu. Als je het goed organiseerde was subsidiëring voor restauratie en onderhoud door de rijksoverheid, de provincie en gemeente gezamenlijk tot 90% mogelijk. Tegenwoordig zijn de subsidiemogelijkheden aanzienlijk verminderd. Je krijgt nu nog maximaal 50% subsidie. De andere 50% moet de RGU zelf betalen. Tot op heden geeft de SFG daarbij ondersteuning."

Fondsenwerving

"Bij de recente verbouwing van de Geertekerk is er een groot bedrag gefinancierd vanuit de SFG. Daardoor is het kapitaal van het fonds nu bijna op. Daar is destijds voor gekozen omdat de inschatting was dat de opbrengsten uit de verhuur na de verbouwing voldoende zouden zijn voor de financiering van het onderhoud van het gebouw. Inmiddels is gebleken dat er toch structureel meer middelen nodig zijn voor het onderhoud van de Geertekerk dan de verhuur opbrengt. Vandaar dat nu samen met de kerkenraad en in overleg met externe deskundigen naar manieren wordt gezocht om met de SFG extra middelen voor onderhoud te werven. Hoe dit precies vorm gaat krijgen, moet nog verder uitkristalliseren. Eén van de mogelijkheden is om, naast schenkingen en legaten, ook externe partijen bij de fondsenwerving van de SFG te

betrekken." Zelf wil Paul, na 37 jaar SFG-bestuur, zich niet meer actief voor deze ontwikkelingen inzetten. Hij zal de voorzittershamer binnenkort overdragen, maar is wel bereid zijn kennis desgevraagd te blijven inzetten voor de Geertekerk.

Verlichting

Alhoewel Paul ruim dertig jaar aan zenmeditatie heeft gedaan, heeft 'verlichting' voor Paul toch vooral een technische betekenis: ramen, kroonluchters en lampen. "De gebrandschilderde ramen in de Geertekerk zijn een geschenk van het echtpaar Martens. In 1957 vertelde meneer Martens bij het ontbijt aan zijn vrouw dat hij gedroomd had dat ze een raam zouden schenken aan de Geertekerk. Zijn vrouw vond dat een goed idee. Aan Johan Dijkstra van kunst-

naarsgroep De Ploeg hebben zij toen opdracht gegeven om het 'Pinksterraam' te ontwerpen. Van het één kwam het andere ook de andere twee gebrandschilderde ramen het Mozesraam (1960) en het Saulusraam (1964) zijn van de hand van Dijkstra en zijn door het echtpaar Martens geschonken." De antieke kroonluchter in het koor is een geschenk van de gemeente Veenendaal als dank voor de opvang van zo'n 400 Veenendaalse vluchtelingen na een dijkdoorbraak in 1855. De twee andere kroonluchters zijn in 1956 gekocht als onderdeel van de inrichting van de kerk na de restauratie. Alle drie de kroonluchters glimmen weer feestelijk na een poetsbeurt; een cadeau van de SFG aan de Geertekerk na de recente verbouwing.

BS

Voor meer informatie over de Stichting Fonds Geertekerk zie:
<https://utrecht.remonstranten.nl/wiki/stichting-fonds-geertekerk/>
scan de QR-code met uw smartphone of tablet
of bel Paul Fournier via 0343 - 491578

Drugs en religie

Interview met Marietje van Winter, emerita hoogleraar
Middeleeuwse Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht

Marietje is een bekend gezicht in de Geertekerk. Sinds haar pensionering, ongeveer 25 jaar geleden, komt ze heel regelmatig naar de kerk. Daarvoor had ze er geen tijd voor. Als je haar naam googelt, is het resultaat een indrukwekkende lijst met hits. Ze doet onderzoek naar ministerialiteit, ridderschap en adel en ze is beroemd om haar onderzoek naar de geschiedenis van voeding en gezondheid in de Middeleeuwen. Haar boek 'Van soeter cokene' – met 52 recepten uit Oudheid en Middeleeuwen – is een collectors item. Niet onverdienlijk is ze na de voltooiing van haar proefschrift begonnen met het verzamelen van grafiek. Een groot deel van haar verzameling is in handen van het prentenkabinet van het Rijksmuseum. Ze heeft haar volledige collectie aan het museum gelegateerd. De laatste aanwinsten bewaart ze thuis in een grote ladekast, die ze me aan het einde van het interview laat zien. Vanwege die kunstverzameling wordt ze genoemd in het boek van Jacob Six: "De Genen van de Kunstverzamelaar". Als ik me een beetje verdiep in de hits op internet realiseer ik me dat een boek haar waarschijnlijk meer recht doet dan een artikel. Ik probeer me te beperken tot het thema van deze Geertebrief, 'verlichting', maar terwijl ik me dat voorneem, realiseer ik me dat Marietje historica van de Middeleeuwen is. Dat kan interessant worden.

Marietje ontvangt mij bij haar thuis in de Utrechtse binnenstad achter een prachtige 17de- eeuwse gevel vlakbij de universiteitsbibliotheek. Met het thema 'verlichting' heeft Marietje niet zoveel, zegt ze. Het is een koepelbegrip en daar kun je veel kanten mee op. Het is niet haar thema. Wat haar wel bezighoudt is de evolutie van de mens. Ze is ervan overtuigd dat geestverruimende plantjes ten grondslag liggen aan de evolutie en religie. Onze voorouders, de apen, zijn planten met hallucinerende werking gaan eten en ze werden zich daardoor bewust van hogere machten. Vervolgens is de evoluerende

aap/mens gaan proberen die hogere machten naar wens te manipuleren door offers te brengen en rituelen te verzinnen. Zo ontstaan er volgens Marietje godsdienstige of religieuze praktijken. Als je dat combineert met pikorde en jaloezie, veroorzaakt dat onenigheid over welk visioen of hogere macht beter is. Marietje vindt wat dat betreft het verhaal van Kain en Abel heel treffend. Op die manier ontstaan ook godsdienstoorlogen. Marietje: "Die hogere macht van mij wil dat ik jou aanval en helaas is dat een trend die zich doorzet tot op heden, dus als je dat verlichting wilt noemen, tja?"

Zijn er dan helemaal geen periodes van verlichting of vrede geweest?

"Nee, eigenlijk niet. De geschiedenis hangt toch van oorlogen aan elkaar en dat wij nou een lange periode van vrede in Europa beleven, is toch heel ongewoon eigenlijk, want elders in de wereld gaan ze 'vrolijk' door met oorlog voeren." Ze vindt het vreemd dat de overwinning van de eigen partij vrede wordt genoemd. "Abraham met zijn nazaten is ook een dergelijke macht geweest. Hij nam vrouwen, bijvrouwen, kinderen en slavinnen en al zijn vee mee en trok Kanaän in en onderwierp de Kanaänieten. En de legitimatie is dat God het hem had bevolen."

Is het dan niet zo dat we toch een beetje geëvolueerd zijn en dat we tegenwoordig toch met zijn allen streven naar meer vrede?

"Nou, eigenlijk niet. Na de Tweede Wereldoorlog hebben we dat geprobeerd en de vijand als partner aanvaard. Wij hebben onze lessen getrokken, maar in het Nabije Oosten trekken ze zulke lessen voorlopig niet." "Het is pure onderdrukking", zegt Marietje. Ook heeft ze moeite met wat Israël nu doet met de Palestijnen. Ze noemt het schandelijk en tenhemelschreiend.

Uw idee over het ontstaan van religie, hoe bent u daar zo op gekomen?

"Door mijn voedingsonderzoek ben ik gestuit op dit idee. Voeding en gezondheid zijn één complex in Oudheid en Middeleeuwen. Wij beginnen langzamerhand weer in te zien dat ze echt samenhangen. Jaren geleden was ik uitgenodigd voor een internationaal congres in München over de aardappel. Men kende de aardappel in de Middeleeuwen helemaal nog niet. Ik heb daarom een verhaal gehouden over de familie van de aardappel, de nachtschadefamilie. De giftige zusjes van de aardappel, zoals zwart bilzenkruid en gevlekte scheerling, werden in de Middeleeuwen gebruikt voor verdoving bij operaties. Naast een verdovende werking hebben ze echter ook een hallucinerende werking. "We kunnen de evolutie, denk ik, niet zonder drugs verklaren. Ze zijn essentieel voor onze ontwikkeling en liggen aan de basis van de evolutie. Het is misschien een nieuwe theorie. Het verklaart wellicht ook waarom drugs zo onuitroeibaar zijn in onze cultuur. Ja, ik gebruik die dingen niet, maar ik bestudeer ze. Ik constateer het wel."

Heeft u, omdat u dit fenomeen bestudeert, nooit de neiging gehad om het zelf eens te proberen?

"Nee, eigenlijk niet. Ik probeer van alles hoor, ik stop van alles in mijn mond, maar ik heb nooit gerookt omdat ik het vies vond en ik ben ook niet aan de weed want dat is ook rook. Dus ik ben er niet aan begonnen."

MS

Diaconale Geluiden en collectes

Collectes in de afgelopen tijd

Aan Schuldhulpmaatje (www.schuldhulpmaatje.nl) maakte onze penningmeester na de collecte van 2 september € 182,- over. Dit project begeleidt mensen met (dreigende) schulden. Twee weken later, 16 september, was het begin van de Vredesweek. De collecte was voor PAX bestemd. Ruim € 353,- werd bijeengebracht. Verder collecteerden we op 23 september voor een nieuw project van de Meriem Foundation, te weten hersteloperaties voor vrouwen uit Benin met een obstetrische fistel en voor de opleiding van plaatselijke chirurgen. Meer over de context verderop in de terugblik op het Geertecafé. De opbrengst was ruim € 386,-. Op 7 oktober vond de collecte plaats voor de Planet Romeo Foundation (www.planetromeofoundation.org) die micro-initiatieven ondersteunt op het gebied van LGBTI-rechten. De opbrengst bedroeg € 298,-. Tot slot was er de collecte- en boodschappenactie voor de Voedselbank Utrecht. Op zondag 4 november is wat betreft deze, regelmatig terugkerende, actie qua opbrengst een record gevestigd: € 412,-. Hiermee zijn na de dienst door drie mensen (dank voor de hulp!) producten voor in de voedselpakketten gekocht. Onze contactpersoon bij de Voedselbank stuurde al een bedankmail. (www.voedselbankutrecht.nl)

Komende collectes

KIA: Nieuwe kansen voor kansarme jongeren in Pretoria (2 december)

Voor veel zwarte jongeren in de Zuid-Afrikaanse stad Pretoria is de toekomst een zwart gat. Ze groeien op in gebroken gezinnen en gewelddadige wijken. De helft van de jongeren maakt de middelbare school niet af en 40 procent tussen de 15 en 34 jaar is werkloos. Samen met de christelijke organisatie PEN (Participate, Empower, Navigate) biedt Kerk in Actie deze jongeren nieuwe mogelijkheden door het organiseren van vakantiecampen, huiswerkbegeleiding, persoonlijke hulp en het vergroten van hun zelfvertrouwen door kunst en muziek. (www.kerkinactie.nl/projecten/nieuwe-kansen-voor-kansarme-kinderen-in-pretoria#more-info)

Gered Gereedschap (kerstavond 24 december)

Op kerstavond wordt gecollecteerd voor Stichting Gered Gereedschap. Hoe kan het ook anders, als je bedenkt dat Jozef timmerman was. Afgedankt gereedschap en naaimachines zamelt de stichting in, jaarlijks maar liefst 100.000 stuks. Zo'n 500 vrijwilligers zorgen voor die inzameling, het herstellen van het gereedschap en de verspreiding ervan naar scholen en ontwikkelingsorganisaties in Afrika, Azië en Zuid-Amerika. Aangezien het opknapp

pen en herstel plaatsvindt bij centra voor dagactiviteiten (zoals bij Altrecht Talent) stimuleert de stichting in Nederland duurzaamheid en deelname aan de maatschappij van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd krijgen elders in de wereld mensen, die anders letterlijk niet aan de bak komen, de kans een toekomst op te bouwen. Het vergroten van de zelfredzaamheid van mensen staat dus hoog in het vaandel. Kijk ook op www.geredgereedschap.nl.

OMDUW (25 december)

Het is traditie om de opbrengst van de collecte van kerstochtend te bestemmen voor OMDUW (www.stichtingomduw.com). Dit staat voor Oecumenische Missionaire Diaconale Utrechtse Werkgroep; een onafhankelijke stichting die door 20 kerken uit heel Utrecht wordt ondersteund. Het werk voor OMDUW doen vrijwilligers uit de kerken, waarbij de focus ligt bij het welzijn van hen voor wie geen plaats lijkt in de Utrechtse herberg, zoals dak- en thuislozen. Het gaat om praktische zaken als schuldhulpverlening. Daarnaast draagt de stichting eraan bij dat de plaatselijke kerkgemeenschappen en overheid oog houden voor deze mensen.

Straatpastoraat (6 januari)

Op Driekoningen wordt onze financiële bijdrage gevraagd voor het Straatpastoraat in Utrecht. Het Straatpastoraat (www.utrecht.ngk.nl/straatpastoraat) gaat uit van de Nederlands Gereformeerde Jeruzalemkerk in de Utrechtse wijk Tuindorp Oost. Samen met vrijwilligers geeft Wieke de Wolff, de straatpastor, persoonlijke aandacht aan daklozen en verslaafden. Zij luisteren, bezoeken de mensen op straat, in ziekenhuis en gevangenis, bidden met wie dat wil, verzorgen vieringen en zorgen bij overlijden voor een waardig afscheid. Ook hebben zij de pastorale zorg voor de bewoners

van het hostel De Hoek, een beschermde woonvorm voor dak- en thuislozen van het Leger des Heils, vlakbij de Jeruzalemkerk.

Terugblik

Geertecafé over de Meriem Foundation; samenwerking en ambities.

Op 23 september hadden we een Geertecafé over het project waartoe wij door de Omar El Farouqmoskee zijn uitgenodigd. Na een vriendschapsband van ruim 12 jaar met de gemeenschap van deze moskee heeft de imam de RGU gevraagd om gezamenlijk een diaconaal project te steunen, namelijk de aanpak van de obstetrische fistel bij jonge vrouwen in Benin. In concreto: men kan een te opereren vrouw in Benin 'adopter' voor € 500,-. Meriem Oca, onze gast in het Geertecafé, heeft het project toegelicht. Samen met de moskee hebben we aangeklopt bij de Wilde Ganzen; deze gesprekken zijn nog gaande. We hebben de ambitie om met dit project in drie jaar tijd 120 operaties mogelijk te maken. Als we de Wilde Ganzen bereid vinden om mee te doen, nemen zij een derde van de kosten op zich. Als diaconie proberen we verder om via onze contacten in diaconale platforms andere Utrechtse kerken erbij te betrekken. We houden u op de hoogte!

Arminiaanse maaltijd

Tezamen met ruim 50 mensen genoten wij als diaconie op vrijdag 19 oktober van de jaarlijkse Arminiaanse maaltijd. Het was een prachtige avond, vol tijd en ruimte voor gesprek en samenzijn, onder het genot van een gevarieerd vegetarisch buffet. Dank aan allen die op deze avond aanwezig waren. Graag zien we eenieder volgend jaar weer! Wij konden na afloop een bedrag van € 270,- doneren aan het Smulhuis in Utrecht. Daklozen kunnen daar terecht voor een maaltijd en slaapplek; prostituees kunnen er hulp krijgen.

De Mantel van Sint Maarten 2018

Bij dit jaarlijks terugkerende evenement in de Dom is de diaconie

van de Geertekerk voor het eerst financieel en inhoudelijk betrokken. Onze voorzitter nam deel aan de jury die de prijs toekent aan de organisatie die het meest beantwoordt aan het gekozen doel: kinderen in armoede. Tegen de tijd dat u dit leest, is de winnaar bekend.

Spotlichtproject: Health Promoters

Dit is de rubriek waarin we projecten toelichten die jaarlijks vanuit het vermogen van de diaconie (dus niet vanuit een geormerkte collecte) een bedrag ontvangen. Een van die projecten is Health Promotion South Africa Trust (HPSA), een non-profitorganisatie die voorlichting en training geeft op het gebied van hygiëne, gezondheid en het voorkomen van ziekten in de townships van Zuid-Afrika. Mediators zijn onder anderen predikanten die deze voorlichting integreren in hun contacten met de bevolking. HPSA wordt in Nederland gesteund door de Stichting Vrienden van de Health Promoters, die is voorzien van een ANBI status en aan wie wij onze bijdragen storten. Zie ook de website: www.health-promoters.co.za.

Tot slot

Mocht u een bepaald diaconaal doel wel graag steunen en kunt u niet in de zondagsdienst aanwezig zijn, dan kunt u ook geld overmaken naar de bankrekening van de Diaconale Commissie van de RGU: NL 87 INGB 0000 1198 01. Vermeldt u er dan wel bij voor welk specifiek doel u het overmaakt?

*Namens de Diaconale Commissie een goede advent gewenst,
Marijke Kools*

In memoriam

Ellie van den Berg

Op 24 augustus jl. overleed Ella Everdina van den Berg - van Efferink in de leeftijd van 91 jaar. Ellie van den Berg, zoals we haar kenden, was een bijzondere vrouw. In mijn ogen een wijze vrouw, evenwichtig, helder van geest, kalm en moedig. Ze was voor velen een soort veilige haven, waar je even kon aanleggen, waar je de beschutting vond van een aandachtig hart en een open geest. Ellie was een echte ambassadeur van onze gemeente, altijd enthousiast over de diensten, de gemeenschap en het programma-aanbod. Het uitgedaagd worden tot vragen, nadenken, beschouwen en filosoferen was precies wat ze zocht. Ze had niet alleen een onderzoekende geest, gedreven door een elementaire verwondering en intuïtieve wijsheid, maar ook de nodige denkkracht. In de uitvaartdienst, in de aula van de Nieuwe Oosterbegraafplaats te Amsterdam waar onze organist Maarten van der Bijl het orgel bespeelde, lazen we uit psalm 4. Bij Ellie ging een niet-weten gepaard met een gevoel van een laatste geborgenheid, uitgedrukt in die prachtige psalmverzen (berijmd): "Ik kan gaan slapen zonder zorgen, want slapend kom ik bij U thuis. Alleen bij U ben ik geborgen." Dat Ellie wakker geworden mag zijn in de eindeloze ruimte van God, als een vrije vogel in de lucht.

Jan Koopmans

Op 1 september jl. overleed Jan Koopmans in de leeftijd van 88 jaar. Jan was een loyaal

lid van de RGU, altijd aanwezig op de ledenvergaderingen, deelnemer, met zijn geliefde vrouw, aan de 'Zilverlingen' en een gespreksgroep bij ds. Siebrand. Hij raakte met zijn vrouw ook betrokken bij de plaatselijke PKN-gemeente in Wijk bij Duurstede. De uitvaartdienst vond dan ook plaats in de Grote Kerk aldaar op 7 september jl. onder leiding van ds. Offringa. Jan was een echte Fries en wilde dat ook weten, vasthoudend, loyaal en emotioneel. Onverwacht overleed hij. Het belangrijkste is wat zijn geliefden schreven: "Volledig onverwacht is mijn liefste man, onze papa en opa overleden. Met zijn warmte en zijn kracht is hij voor ons altijd een grote steun en inspiratiebron geweest. Hij blijft voor altijd in ons hart." Zo wil je als mens toch herdacht worden in gedachten en in het hart? Dat zijn geliefden troost mogen vinden in de rijke herinneringen met en aan hem. Dat Jan geborgen mag zijn in de liefde Gods.

Bart Hessel

Op 23 oktober jl. overleed Bart Hessel in de leeftijd van 69 jaar. Bart had een brede blik, als rechtsgeleerde, als mens en als gelovige. God was voor hem belangrijk, alsook de engelen en het besef van een leven na de dood. Hierin wilde hij bevestigd en gevoed worden. Hij zag zichzelf als christelijk en religieus, maar niet in dogmatische zin. Hij wilde niet in een hokje geplaatst worden. Bart was gelukkig met zijn vrouw Lia, zijn kinderen en kleinkinderen. Je kon altijd bij hem terecht, vertelden zijn kin-

deren, oud-studenten en collega's. Hij kon met je meedenken om een voor jou goede oplossing te vinden. Bart kon op de achtergrond zijn en als het nodig was op de voorgrond treden, maar altijd aanwezig, niet in de laatste plaats door zijn humor. Al langer had hij contact met de remonstranten en de Geertekerk, vanwege het huwelijk met Lia en de doop van hun drie kinderen. Uiteindelijk, zo'n drie maanden geleden, werd hij vriend van de RGU. Een sluipende en slopende ziekte die alles vroeg van hem en zijn geliefde, maakte een eind aan zijn leven. Op 29 oktober jl. namen we afscheid van Bart Hessel in een dienst in de Geertekerk. We lazen uit I Korintiërs 13, waarin niet alleen de liefde wordt bezongen als het hoogste in ons leven, maar ook het besef gevonden wordt van eenmaal oog in oog te zullen staan met wat ons te boven gaat, met God die allesomvattende Liefde is. Dat Bart in de grenzeloze ruimte van die Liefde mag zijn.

Florus Kruyne

Terugblik

Charter van Groningen

In aanvulling op het bericht in de vorige Geertebrief laten we graag nog het volgende weten.

INLIA is de dienstverlenende organisatie voor de kerkgemeenschappen die het Charter van Groningen hebben ondertekend. Dit omschrijft hulp aan vluchtelingen en asielzoekers in nood. De Geertekerk is een van de ondertekenaars. In het weekend van 22 tot en met 24 juni herdacht IN-

LIA het 30-jarig bestaan van het Charter van Groningen. Iris Wevers heeft de INLIA-kaars, die op 10 juni in de Geertekerk brandde, naar de Martinikerk in Groningen gebracht.

Het programma in de Martinikerk werd afgesloten met een internationale oecumenische viering. Voor de viering heeft Iris 'onze' kaars aangestoken. Na de opening en begroeting klonk het lied 'Als alles dui-

ter is, ontsteek dan een lichtend vuur dat nooit meer dooft.' Bij het avondmaal met een kring van 350 mensen werden bezinning, bemoediging, inspiratie en hoop gedeeld.

Voor meer informatie zie www.inlia.nl.

Iris Wevers en Pauline Huidekoper zijn leden van de vredesgroep RGU

Buurkerkenlunch op zondag 27 januari 2019

Tijdens de Buurkerkenlunch kunt u oude bekenden en nieuwe mensen ontmoeten uit de verschillende Buurkerken van het centrum van Utrecht. De activiteit vindt plaats op de laatste dag van de jaarlijkse wereldwijde gebedsweek voor de eenheid van de christenen.

Vanaf 11.30 uur kunt u, na de viering en koffie in uw eigen kerk, binnenlopen: de deuren van de Gertrudiskathedraal (Willemsplantsoen 2, Utrecht) staan open! U kunt koffie drinken, genieten van uitleg in de kerk door een van de gidsen van Kerken Kijken Utrecht, of in de pastoriekeuken vast meehelpen met het voorbereiden van de lunch. Aan tafel gaan we rond 12.30 uur, en het programma duurt tot ongeveer 14.15 uur. Opgave kan tot en met 20 januari via de contactpersoon van de Buurkerken in ie-

ders gemeente, voor de remonstranten bij Judith Fournier, judithmoesman@gmail.com of tel. 0343 - 49 15 78.

Er zijn geen kosten aan de lunch verbonden, maar we vragen alle deelnemers, voor zover mogelijk, iets te eten mee te nemen om te kunnen delen met een aantal disgenoten, zodat er voldoende zal zijn voor iedereen!

Thema van de Week van Gebed voor de eenheid van de christenen in 2019 is 'Recht voor ogen'. Het thema is gekozen door de kerken in Indonesië. Het haakt aan op de

oproep in Deuteronomium 16, 11-20 om 'recht te zoeken'. Voorschriften over uitbundige festiviteiten gaan in dat hoofdstuk als vanzelf over in de opdracht om rechters aan te stellen en niets anders te zoeken dan het recht. De kerken in Indonesië vinden het belangrijk het recht voor ogen te houden als basis voor eenheid. In hun land hebben zij ervaren hoe onrecht zorgt voor verdeeldheid en exclusiviteit, terwijl hun samenleving juist gekenmerkt werd door samenwerking en solidariteit. Wat betekent de combinatie van feest en recht voor ons?

Buurkerken Utrecht Centrum: Baptisten-gemeente Silo, Doopsgezinde Gemeente, Evangelisch-Lutherse Gemeente, Nikola-kommuniteit, Oud-Katholieke Parochie, Remonstrantse Gemeente, Vrij-Katholieke Gemeente, Waalse Gemeente.

Schrijfactie Amnesty International

De Chinese autoriteiten willen dat de voornamelijk islamitische minderheidsgroepen in Xinjiang loyaal zijn aan de Chinese staat en de communistische partij. In heropvoedingskampen worden ze daarom gedwongen om hun geloof en culturele identiteit te verwerpen. Ze krijgen geen rechtszaak en hebben geen toegang tot een advocaat. En ze zitten vaak maanden vast. Er zijn berichten dat er doden vallen in de kampen, onder meer door zelfmoord.

Met de schrijfactie op 16 december worden de Chinese autoriteiten opgeroepen te stoppen met de onderdrukking van etnische minderheden in Xinjiang. Ook wordt ze gevraagd op-

heldering te geven over het lot van de naar schatting één miljoen mensen die opgesloten zitten in de heropvoedingskampen.

Werkgroep Amnesty International

Drie veerkracht tips van Ineke Ludikhuize

1. Vangnet

Koester je vriendschappen en maak tijd voor je familie. Je veert makkelijker op met een goed werkend vangnet.

2. Slaap

Als je uitgeslapen bent, kun je moeilijkhe-

den beter aan. Je maakt eerder van een mug een olifant als je moe bent.

3. Beweeg

Ja maar, ik kan helemaal niet slapen als het tegenzit! Daarom is het óók nuttig om veel te bewegen, het liefst buiten. Je hoeft

echt niet te hollen of zo. Lopen of enige andere simpele beweging is ook goed. Als je vastzit in je hoofd, helpt het om je lichaam in beweging te zetten. Er komt ruimte voor nieuwe gedachten, je wordt rustig...zzzzz

Ingezonden

Goede zondag!

Een vooral voor ouderen bekende afscheidsgroet aan het eind van een kerkdienst. Misschien zat er een bekende naast je, of een totaal onbekende, en dan is dit een mooie wens.

Of niet? In mijn leven waren er periodes dat ik me geen goede zondag kon voorstellen, omdat ik alleen was en niet wist hoe ik die dag verder moest invullen. En daarom vind ik het nog steeds moeilijk om die wens uit te spreken, want je weet toch niet hoe het leven van die ander eruit ziet, op dat moment? En als je dat wel weet, kan je iets persoonlijks zeggen.

Maar veel erger vind ik die kreet: 'Fijn weekend!' of 'Prettige dag verder!', naar je toe geslingerd door onbekenden, of de kassière, radioman of -vrouw of je aardige buren. Op de dag dat wij naar de uitvaart van mijn moeder gingen, hadden we een schilder aan het werk. Ik had hem verteld waar we heen gingen en toen we weggingen riep hij 'Prettige dag!' Maar wat moet je dan zeggen? Vroeger zeiden we geloof ik niks, of 'Tot ziens', of gewoon 'Dag!', en dat was het. Prima.

En toch blijf ik, een beetje, gehecht aan die wens 'Goede zondag'. Misschien omdat die wens speciaal bedoeld is voor je buurvrouw of -man in de kerk, iemand naast wie je in dat uur iets bijzonders hebt beleefd.

Ton In 't Veld

Ingezonden

Haast u langzaam

Dit jaar geeft Sint Maarten voor mij extra licht. Elf november lopen in gedachten grote engelen mee die mij, op de dag af tweeënhalft jaar geleden, van een wisse dood redden. Terwijl de klok begon met uitluiden buitelde ik het steile trapgat in en landde met een plof in de torenhal van de Geertekerk. Daar lag ik, mijn nek gebroken, in de grote zee van mijn stilte. Ik beviel het niet aan, maar het was een bijzondere ervaring.

Na het eerste ontzettende moment van verlamming kwamen mensen in beweging. Al snel zat er een neuroloog naast mijn

hoofd, geplukt uit de Triton-menigte voor de kerk. 's Nachts werd ik urenlang geopeerd in het UMC. Dankzij al dit geluk leef ik nog en ben ik raketings ontsnapt aan een leven in de rolstoel.

Doordrongen van dit toeval is voor mij iedere uitkomst van herstel goed. Slechts een incomplete dwarslaesie vraagt mij een paar flinke passen terug te doen. Na aanvankelijk gewankel balanceer ik de rest mijn leven verder.

Graag wil ik iedereen bedanken die me geholpen heeft te overleven. En iedereen die met me meegeleefd heeft, belangstellend was of gewoon aan me gedacht heeft. De Remonstrantse Gemeente, door de kerkenraad en in het bijzonder de persoon van Marian van Leeuwen-Scheltema heeft goede bijstand verleend. Door alles keurig en met aandacht af te handelen, met persoonlijke betrokkenheid. Dat heeft de eerste ongemakkelijke jaren verlicht. Daarvoor mijn bijzondere dank.

Ik wens de RGU alle goeds en een voorespedig gemeenteleven.

Liefs en veel groeten, Kitty van Leeuwen

Ingezonden

Veerkracht

Met goede energie en een mooie scheut inspiratie had ik mijn aandeel in het najaarsprogramma voorbereid. Samen met Florus en samen met de programmacommissie. Ik had zin om ermee aan de gang te gaan en iedereen weer te zien in de kringen en op de wijk- en regioavonden. Samen te praten over de veerkrachtvragen. Ik was en ben nog steeds heel benieuwd naar jullie antwoorden of tegenvragen.

Maar tot mijn grote spijt kwam daar dus helemaal niks van. Oververmoeidheid stak een stokje voor de uitvoering van alle veerkrachtige plannen.

Nu zit ik in een practicum 'Eigen Veerkracht'. Ik hoop mijn goede energie weer helemaal tot mijn beschikking te krijgen

(heb ik nu ook wel, maar nog niet voldoende).

Vanaf hier wil ik jullie danken voor alle lieve kaarten en mails die ik kreeg. Zorgvuldig uitgekozen afbeeldingen, lieve betrokken woorden. Allemaal 'kadootjes' in mijn brievenbus. De kaarten vormen een kostbaar

stapeltje op tafel waar ik af en toe in blader. Ik mis jullie! En het is fijn om te merken hoe goed alle werkzaamheden worden opgevangen. Mij stelt het gerust. Dank aan ieder die die uitvoert!

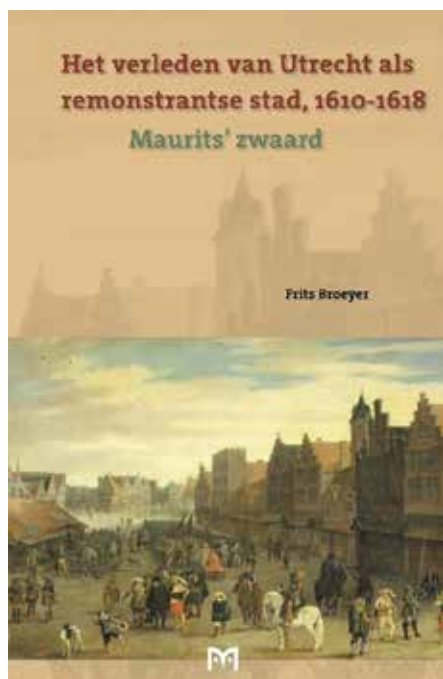
Alleke Wieringa

Boekbespreking

Het verleden van Utrecht als remonstrantse stad, 1610-1618

Maurits' zwaard

Dit jaar is het precies vierhonderd jaar geleden dat prins Maurits op de Neude in Utrecht de waardgelders (huursoldaten) van de stad afdankte. Dit ogenschijnlijk kleine optreden van Maurits had beslissende gevolgen voor het conflict met Johan van Oldenbarnevelt en de godsdienststrijd tussen de Remonstranten en Contraremonstranten aan het begin van de zeventiende eeuw.

Tegen de achtergrond van de Republiek der Nederlanden ten tijde van het Twaalfjarige bestand, beschrijft Frits Broeyer in zijn recent verschenen boek 'Het verleden van Utrecht als remonstrantse stad, 1610-1618 Maurits' zwaard' het godsdienstdebat in Utrecht. Hoofdpersonen zijn de tolerante, remonstrantse hofprediker Johannes Wtenbogaert en de in 1617 op de voorgrond tredende, toekomstige burgemeester Dirck van Velthuysen, medestichter van de Universiteit Utrecht in 1636.

ISBN 978-90-5345-543-2

Uitgever: Matrijs

Agenda

December 2018

za 1 december - workshop Adventskransen maken, o.l.v. Fien Mollema, Laura Herwig of Maarten van der Bijl, 10.00 uur in de Geertekerk

ma 3 december - dansmeditatie, o.l.v. Neliën van Doorn, 10.00 uur in de Geertekerk

di 4 december - bijbelkring Vechtstreek, o.l.v. Alleke Wieringa, opgave bij Mattie van der Slikke, 10.00 uur bij een deelnemer thuis

di 4 december - gespreksavond 'Warden in Beweging', o.l.v. ds. Heine Siebrand, opgave bij Teun van Dorp, 19.30 uur in Geldermalsen

do 6 december - regiokring Doorn e.o., o.l.v. ds. Alleke Wieringa, opgave bij G. Waller, 14.00 uur in Doorn

ma 10 december - leeskring 'Pelgrim 2.0', o.l.v. Hetty Zock, 20.00 uur in de Geertekerk

ma 10 december - gesprekskring Grenzeloos, inlichtingen bij Ineke Ludikhuizen, 20.00 uur in Utrecht

di 11 december - high tea, luchtige bijeenkomsten rond filosofische, literaire of spirituele teksten, o.l.v. ds. Heine Siebrand, 15.30 uur in de Geertekerk, opgave bij Marian van Leeuwen

wo 12 december - middagkring Houten, o.l.v. Alleke Wieringa, 14.00 uur in Houten, opgave bij Cor Stolk

wo 12 december - heilige nachten, bezin-

nen in de 12 nachten tussen 1e Kerstdag en Driekoningen, o.l.v. Alleke Wieringa, in de Geertekerk

do 13 december - van kaft tot kaft, wijsheid vinden in de bijbel en net er buiten, o.l.v. ds. Alleke Wieringa, 10.00 uur in de Geertekerk, informatie en opgeven bij ds. Alleke Wieringa

ma 17 december - dansmeditatie, o.l.v. Neliën van Doorn, 10.00 uur in de Geertekerk

ma 17 december - leeskring 'Mak', over Nederlandse of vertaalde buitenlandse literatuur, inlichtingen bij Ellen Edelman, 14.00 uur bij een deelnemer thuis

di 18 december - bijbelkring Zeist, o.l.v. ds. Heine Siebrand, 14.00 uur in Zeist, opgave bij Gonnie Groustra

wo 19 december - heilige nachten, bezin-
nen in de 12 nachten tussen 1e Kerstdag en Driekoningen o.l.v. Alleke Wieringa, in de Geertekerk

Januari 2019

di 8 januari - Jungiaans denken en werken, o.l.v. Marijke Kools, 19.30 uur in de Geertekerk

wo 9 januari - heilige nachten, bezin-
nen in de 12 nachten tussen 1e Kerstdag en Driekoningen, o.l.v. Alleke Wieringa, in de Geertekerk

do 10 januari - van kaft tot kaft, wijsheid vinden in de bijbel en net er buiten, o.l.v. ds. Alleke Wieringa, 10.00 uur in de

Agenda (vervolg)

Geertekerk, informatie en opgeven bij ds. Alleke Wieringa

ma 14 januari - dansmeditatie, o.l.v. Neliën van Doorn, 10.00 uur in de Geertekerk

ma 14 januari - gesprekskring Grenze-loos, inlichtingen bij Ineke Ludikhuize, 20.00 uur in Utrecht

di 15 januari - bijbelkring Vechtstreek, o.l.v. Alleke Wieringa, opgave bij Mattie van der Slikke, 10.00 uur bij een deelnemer thuis

wo 16 januari - middagkring Houten, o.l.v. Alleke Wieringa, 14.00 uur in Houten, opgave bij Cor Stolk

do 17 januari - regiokring Doorn e.o., o.l.v. Alleke Wieringa, opgave bij G. Waller, 14.00 uur in Doorn

zo 20 januari - muziekmiddag: geannuleerd, vanwege de intrededienst van ds. Marthe de Vries

ma 21 januari - leeskring 'Mak', over Nederlandse of vertaalde buitenlandse literatuur, inlichtingen bij Ellen Edelman, 14.00 uur bij een deelnemer thuis

ma 28 januari - dansmeditatie, o.l.v. Neliën van Doorn, 10.00 uur in de Geertekerk

di 29 januari - Jungiaans denken en werken, o.l.v. Marijke Kools, 19.30 uur in de Geertekerk

Februari 2019

ma 4 februari - dansmeditatie, o.l.v. Neliën van Doorn, 10.00 uur in de Geertekerk

do 7 februari - van kaft tot kaft, wijsheid vinden in de bijbel en net er buiten, o.l.v. ds. Alleke Wieringa, 10.00 uur in de Geertekerk, informatie en opgeven bij ds.

Alleke Wieringa

ma 11 februari - gesprekskring Grenze-loos, inlichtingen bij Ineke Ludikhuize, 20.00 uur in Utrecht

di 12 februari - bijbelkring Vechtstreek, o.l.v. Alleke Wieringa, opgave bij Mattie van der Slikke, 10.00 uur bij een deelnemer thuis

di 12 februari - high tea, luchtige bijeenkomsten rond filosofische, literaire of spirituele teksten, o.l.v. ds. Heine Siebrand, 15.30 uur in de Geertekerk, opgave bij Marian van Leeuwen

wo 13 februari - middagkring Houten, o.l.v. Alleke Wieringa, 14.00 uur in Houten, opgave bij Cor Stolk

wo 13 februari - miniseminar 'Veerkracht in tijden van zorg en ziekte', 20.00 uur in de Geertekerk

ma 18 februari - dansmeditatie, o.l.v. Neliën van Doorn, 10.00 uur in de Geertekerk

ma 18 februari - leeskring 'Mak', over Nederlandse of vertaalde buitenlandse literatuur, inlichtingen bij Ellen Edelman, 14.00 uur bij een deelnemer thuis

di 19 februari - bijbelkring Zeist, o.l.v. ds. Heine Siebrand, 14.00 uur in Zeist, opgave bij Gonnie Groustra

di 19 februari - Jungiaans denken en werken, o.l.v. Marijke Kools, 19.30 uur in de Geertekerk

wo 20 februari - christelijke spiritualiteit en levenskunst, o.l.v. Alleke Wieringa, 10.00 uur in Geldermalsen, opgave bij Teun van Dorp

do 21 februari - regiokring Doorn e.o., o.l.v. ds. Alleke Wieringa, opgave bij G. Waller, 14.00 uur in Doorn

Adressen en colofon

Remonstrantse Gemeente Utrecht
Geertekerk, Geertekerkhof 23
3511 XC Utrecht
E: rgu@geertekerk.nl
website: www.geertekerk.nl
banknr. NL27 INGB 0000 2804 46
t.n.v. Remonstrantse Gemeente Utrecht
Kerkelijk bureau in de Geertekerk
T: 030-2340198

Predikanten

Ds. F. Kruyne
Arie van den Heuvelstraat 29
3981 CT Bunnik
E: fkruyne@planet.nl
T: 030-2368873
tel. spreekuur: wo. do. vr. 18.00 – 19.00 uur
Mw. Ds. A.L. Wieringa
Distelvlinderberm 56, 3994 WT Houten
E: alwieringa@icloud.com
T: 030-2882908
tel. spreekuur: di. wo. do. 17.00 – 18.00 uur

Vertrouwenscontactpersonen

E: vertrouwenscontactpersonen@geertekerk.nl
Marieke Fonk T: 06-40845708
Piet van Leeuwen T: 06-10126466

Diaconale Commissie

Mw. I. Rombach
E: diaconie@geertekerk.nl
banknr. NL87 INGB 0000 1198 01
t.n.v. Penningmeester Diaconale Commissie RGU

Redactie Geertebrief

Marie Anne Dekker, Ineke Ludikhuize, Barbara Schouten, Marianne Speckmann. Eindredactie ad interim: Kjeld Rinsma.
E: redactie@geertekerk.nl
Geertekerkhof 23, 3511 XC Utrecht
Lay-Out: Pixels and Pencils, Houten

De volgende Geertebrief verschijnt rond 2 maart 2019. Kopij inleveren uiterlijk op maandag 11 februari 2019 vóór 12.00 uur.

Autodienst

Wanneer u op zondag wilt worden opgehaald om naar de kerk te gaan kunt u contact opnemen met het Kerkelijk Bureau via e-mail rgu@geertekerk.nl. Of u kunt contact opnemen met Judith Fournier via e-mail judithmoesman@gmail.com of telefonisch: 0343 - 491578 / 06 - 45047817.

Kerkdiensten

Remonstrantse Gemeente Utrecht
Geertekerk, Geertekerkhof 23

Aanvang: 10.30 uur, tenzij anders vermeld

- 02 dec ds. Jan Berkvens, 1e advent, verteluur/crèche
 09 dec ds. Alleke Wieringa, 2e advent, cantorij
 16 dec ds. Florus Kruyne, 3e advent, Woord en tafel
 23 dec ds. Pieter Dronkers, 4e advent
 24 dec 19.30 uur, Kerstavond, Kerstspel
 25 dec ds. Florus Kruyne, Kerstmis, cantorij
 30 dec ds. Peter Kattenberg
 06 jan ds. Alleke Wieringa, Nieuwjaarsontvangst
 13 jan ds. Florus Kruyne, Woord en tafel
20 jan 14.30 uur Bevestigingsdienst ds. Marthe de Vries
 27 jan ds. Florus Kruyne, verteluur
 03 feb ds. Marthe de Vries, kamerkoor
 10 feb ds. Florus Kruyne, Woord en tafel, verteluur/crèche
 17 feb ds. Alleke Wieringa, doopdienst, verteluur/crèche
 24 feb ds. Marthe de Vries
 3 mrt ds. Florus Kruyne, cantorij
 10 mrt ds. Alleke Wieringa, 40-dagentijd, verteluur/crèche

Remonstrantse Werkgroep West-Betuwe

RK Sint Suitbertuskerk, Stationsweg 9, Geldermalsen.

Aanvang 09.30 uur, tenzij anders vermeld

- 09 dec ds. Florus Kruyne, 2e advent
 25 dec de heer Wim Hollart, Kerstmis
 06 jan Geertekerk, om 10.30 uur, Nieuwjaarsontvangst
 3 feb dr. Koen Holtzapffel
 3 mrt dr. I Leng Tan

Geertekerk concertagenda dec – feb

Bachcantatediensten

- www.bachcantates-utrecht.nl

Elke eerste zondag van de maand is er om 19.30 uur een Bachcantatedienst. In iedere dienst wordt er een cantate van J.S. Bach gezongen. Het publiek zingt mee met het slotkoraal.

Data: 2 december, 6 januari, 3 februari en 3 maart.

Tango danssalon - www.tangolazapada.nl

Tangodansen in de Geertekerk op zaterdag **24 november, 26 januari en 23 maart** van 19.00 - 23.30 uur.

Bijzonderheden:

Vrijdag 28 november – 20.00 uur

Ars Antiqua Austria met werk van vier gek-geniale componisten: Biber, Lonati, Bertali en Schmelzer
 Info: oudemuziek.nl

Vrijdag 30 november – 19.30 uur

Ensemble Illustré met de Messiah van G.F. Händel
 Info: www.ensemble-illustre.nl

Zaterdag 1 december – 20.15 uur

Op stormachtig weer geïnspireerd programma met F. Mendelssohn, E. Schulhoff en R. Schuman
 Info: www.vu-kamerorkest.nl

Vrijdag 7 december – 20.00 uur

Vloeken in de kerk #4 Op zoek naar geluk rondom Kerst
 Info: vloekenindekerk.nl

Zaterdag 15 december – 20.15 uur

Utrechtse Studentencantorij in noordelijke sferen met programma Wieg en dans, ofwel Hällülal ja tantslau!
 Info: escantorij.nl

Donderdag 20 december – 20.00 uur

Holland Baroque 'Les cloches de Noël'
 Info: www.hollandbaroque.com

Zondag 30 december – 20.00 uur

Vioolconcert nr. 2 van S. Prokofjev; Mayte

Levenbach soleert

Info: www.jeugdorkest.nl

Zaterdag 12 januari – 20.15 uur

Berkshire Symphonies van J. Andriessen en A. Bruckner
 Info: www.usconcert.nl

Zondag 13 januari – 16.00 uur

UMA Kamerorkest speelt H. Wolf, R. Wagner, F. Schubert
 Info: www.uma-kamerorkest.com

Vrijdag 18 januari – 15.00 uur

Oecumenelezing en nieuwjaarsreceptie Raad van Kerken Nederland. Spreker: prof. dr. Frits de Lange, over het thema pelgrimage.
 Info: www.raadvankerken.nl

Zondag 27 januari – 16.00 uur

Concerto Cherise met een meditatief programma: Méditation van F. Martin, Te Deum van A. Pärt
 Info: www.concertocherise.nl

Zondag 10 februari – 15.30 uur

Schützprojectkoor in samenwerking met het Carezza Ensemble 'Lux Aeterna'
 Info: schutzprojectkoor.nl

Zaterdag 16 februari – 10.00 – 16.00 uur

Dansdag o.l.v. Brigitte Stufkens-Geerlings met het thema 'Volg je hart'
 Kosten 40 euro.
 Aanmelden op info@lacordelle.nl
 Info: www.lacordelle.nl

Zaterdag 23 februari – 20.00 uur

Lamentaties van Monteverdi door Profeti della Quinta
 Info: www.oudemuziek.nl